

ZAPISNIK

Sa 52. sjednice Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje Skupštine Crne Gore, održane 18. jula 2014. godine

Sjednica je počela sa radom u 10 sati.

Sjednicu je otvorio i istom predsjedavao poslanik Zoran Jelić, predsjednik Odbora.

Sjednici Odbora nije prisustvao poslanik: Prim.dr Izet Bralić.

Pored članova Odbora, sjednici su prisustvovali ministar zdravlja dr Miodrag Radunović, šef Kabineta ministra zdravlja Dražen Ljumović, potparol u Ministarstvu zdravlja Tijana Boljević, direktor Fonda zdravstva Kenan Hrapović, pomoćnica direktor Fonda zdravstva Ružica Milutinović-Đurišić, direktor apotekarskih ustanova „Montefarm" dr Budo Stanišić, direktor Domova zdravlja Podgorica dr Nebojša Kavarić i direktor Agencije za lijekove dr Milorad Drljević.

Rad sjednice pratili su akreditovani novinari.

Za sjednicu je predložen sljedeći:

DNEVNI RED

TEMATSKA SJEDNICA: ANALIZA POTROŠNJE LJEKOVA U CRNOJ GORI

Uvodno izlaganje o tački dnevnog reda imao je ministar zdravlja dr Miodrag Radunović. Naglasio je, da je u Crnoj Gori prisutna praksa neracionalnog propisivanja lijekova. Međutim, nakon upozorenja od strane Agencije za lijekove - Calimsa o enormnoj potrošnji antibiotika –preduzete su određene mjere na planu rješavanja tog problema a kao najvažnija pooštrena je kontrola izdavanja lijekova na recept. Ministar zdravlja dr Miodrag Radunović, naglasio je da smatra da treba nastaviti praćenje i kontrolu potrošnje antibiotika u bolnicama u Crnoj Gori i Kliničkom centru Crne Gore.

Ministar Radunović upoznao je članove Odbora sa mjerama koje Ministarstvo zdravlja dalje preduzima radi kontrole racionalne potrošnje lijekova:

1. Usvojen je Nacionalni plan za racionalnu upotrebu lijekova u CG.2012-2016;
2. Integracija IS Calimsa i IS FZO. Postoji centralna baza lijekova, integracijom ZIS Calimsa i Fonda potpuna kontrola potrošnje lijekova u svim ZU koje su umrežene u ZS;
3. Pojačana kontrola izdavanja lijekova na recept;
4. 150 najčešće propisanih lijekova informatički je blokirana neracionalna politika propisivanja količina iznad dozvoljenih terapijskih doza;
5. Istrajati na formiranju farmaceutske inspekcije, primiti mlade farmaceute koji bi bili upućeni o trošku Calimsa na edukaciju u zemlje regiona da bi se na adekvatan način mogli vršiti
  - kontrola – apoteka
  - dobra proizvođačka praksa 12
  - dobra distributivna praksa
  - dobra skladišna praksa(hladni lanac);
6. Zbog mogućih potencijalnih problema, pojava sive ekonomije i pojava falsifikovanih lijekova CALIMS je obezbijedio sve institucije MUP! Uprava carina, Uprava za inspeksijske poslove i Zavod za zaštitu intelektualne svojine, potpisani su međusobni protokoli određeni predstavnici koji će činiti nacionalno tijelo protiv falsifikovanja lijekova;
7. Strateška nabavka pojedinih preparata od strane MF vakcine, insulini, infuzioni rastvori i td;
8. U planiranju budžeta žele se odvojiti sredstva za stimulaciju doktora koji žele i hoće radi u skladu sa dobrom propisivačkom praksom;
9. Ministarstvo zdravlja je i dalje nastavilo da uređuje farmaceutsku politiku

Donešeni su Pravilnik o referentnim cijenama, Uredba o kriterijumima za stavljanje lijekova na listu u cilju transparentnosti i ažurirana je lista lijekova koju

će usvojiti Vlada do kraja ovog mjeseca. Takođe, privodi se kraju etički kodeks o odnosima farmaceutskih kompanija i zdravstvenih radnika kao važan antikoruptivni dokument sa jasno definisanim i transparentnim načelima saradnje.

U raspravi su učestvovali poslanici: Andrija Popović, Emilo Labudović, Zoran Jelić, Izet Bralić, Zorica Kovačević, Goran Tuponja, Janko Vučinić, Halil Duković, direktor Fonda zdravstva Kenan Hrapović, direktor Agencije za lijekove Milorad Drljević, direktor Domova zdravlja Nebojša Kavarić.

Poslanik Andrija Popović pitao je ministra zdravlja dr Miodraga Radunovića da li ima neko ograničenje po ljekaru za izdavanje broja receptata?

Poslanik Emilo Labudović istakao je da analiza koju je na sjednici prezentirao ministar zdravlja dr Miodrag Radunović trebala bi da bude kako je kazao još dublja, multidisciplinarna. Nadalje, istakao je da je očekivao da će ministar pomenuti problem a to je propadanje tendera za lijekove. Mišljenja je da se radi o ogromnim parama koje se neracionalno troše. Dramatično je da ovako mala zemlja troši tolike pare za lijekove a da se to ne odražava na poboljšanje ukupne slike o stanju nacije.

Poslanik Zoran Jelić pitao je direktora Fonda zdravstva Kenana Hrapovića da li je bilo zloupotreba prilikom izdavanja lijekova na recept kao i da li Fond raspolaže sa dovoljnim finansijskim sredstvima koja su predviđena Budžetom i da li je moguće napraviti racionalizaciju potrošnje. Imao je pitanje i za direktora Montefarma Buda Stanišića da li se u Montefrmu mogu pojaviti falsifikovani lijekovi?

Poslanik dr Izet Bralić na početku svog izlaganja naglasio je da je dobro to da je država uspjela da nadje sistem da iskontroliše izdavanje lijekova na recept. Poslanik dr Izet Bralić dao je dva predloga za rješavanje ove situacije a to je da se veliki procenat sredstava ulaže u preventivu odnosno preventivne preglede i drugi nivo edukacija radnika na primarnom zdravstvenom nivou, treći segment je afirmacija zdravih stilova života.

Poslanica Zorica Kovačević, postavila je pitanje da li postoji analiza vezana za potrošnju lijekova i koje mjere su preduzete prema onim zaposlenim koji su napravili određene propuste kao i to da li su direktori zdravstvenih ustanova odgovorni za propuste koji se dešavaju pri propisivanju lijekova. Mišljenja je, da se velika sredstva izdvajaju za bolovanje. Poslanica Zorica Kovačević predložila

je ministru zdravlja Miodragu Radunoviću da treba krenuti u jednu oštriju politiku kada je riječ o propisivanju lijekova i bolovanja.

Poslanik Goran Tuponja pitao je ministra zdravlja zašto je ovoliko vremena moralo da prođe pa da se konstatuje problem i preduzmu mjere kada je o ovoj temi riječ. Pitao je koje su mjere preduzete za vrijeme njegovog mandata u Ministarstva zdravlja i da li je Komisija redovno dostavljala izvještaje.

Janko Vučinić, smatra da se prosipa mnogo društvenog novca i mišljenja je treba centralizovati uzrok tog problema. Smatra da bi sa ovog sastanka trebalo izaći sa konkretnim odgovorima, koji su to ljekari koji nezakonito propisuju lijekove kao i ko je za to odgovoran.

Kenan Hrapović, direktor Fonda zdravstva naznačio je da postoji zakonska procedura koja se mora ispoštovati da bi lijekovi ušli u Crnoj Gori kao i zakonska procedura da bi lijekovi ušli u apoteke. Ne slaže se sa konstatacijom da tenderti za lijekove padaju. Svi su tenderi prošli proceduralno osim tедера u martu 2012. godine kada se desilo da folija u kojoj se nalazi garancija banke nije zalijepljena sa voskom. Nadalje, je istakao da termin zamjenski lijek u Crnoj Gori izaziva nevjerovatnu zabludu. Naime, građani imaju često bezrazložne predrasude kada je o zamjenskim lijekovima riječ i zahtijevaju da im se izda lijek koji im je i propisan. Smatra da je termin zamjena neadekvatan u današnjim uslovima.

Direktor Agencije za lijekove Milorad Drljević, naznačio je da se na sajtu Agencije nalaze svi izvještaji Agencije za lijekove. Veoma je značajan razvoj informacionog sistema čime se omogućava da sve zdravstvene ustanove mogu analizirati potrošnju. Veoma bitnim je naznačio to da u našem zdravstvenom sistemu nema falsifikovanih lijekova iako uvijek postoji mogućnost da do falsifikacije dođe. Prema procjemanma više od polovine pacijenata ne uzima lijek na način kako je to propisano. Neracionalna upotreba lijekova javlja se kako u javnim tako i privatnim ustanovama kao i kod pacijenata.

Kenana Hrapović direktor Fonda zdravstva, istakao je da je trend rasta izdavanja lijekova na recept zabilježen i ove godine. Direktor Fonda zdravstva Kenana Hrapović naglasio je da postoje ljekari koji su izdavali 86 recepata dnevno, uključujući i rad subotom. Direktor Fonda zdravstva Kenan Hrapović naglasio je da je najveći broj lijekova propisano je u Domu zdravlja Podgorica, zatim slijede ljekari Doma zdravlja Nikšić, Dom zdravlja Andrijevića, dom zdravlja Budva, Kolašin, Ulcinj, Bijelo Polje. Nadalje je naglasio da glavni cilj

kontrole nije uskraćivanje izdavanja ljekova na recept već pronalaženje mehanizama koji će dovesti do racionalne potrošnje ljekova. Bitno je naznačio to da je Fond zdravstva sredstva za finansiranje skupih ljekova, za rijetke bolesti, treba planirati izvan sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja a takva situacija već postoji u zemljama u okruženju.

Direktor domova zdravlja dr Nebojša Kavarić naznačio je da je najmjerodavnija analiza koja je rađena po pacijentu. Da li nekom pacijentu treba lijek ili ne ostavljeno je na procjeni i isključivoj nadležnosti ljekara.

Poslanik Halil Duković smatra da je alarmatna situacija kada je riječ o potrošnji ljekova u Crnoj Gori. Takođe mišljenja je da 50 posto pacijenata ne uzima lijek na propisan način. Smatra da je od izuzetne važnosti raditi na preventivi kada je o ovoj temi riječ. Mišljenja je, da treba naći način za uštede kada je sistem zdravstva u pitanju.

Ministar zdravlja dr Miodrag Radunović istakao je da je formiranje Agencije za ljekove od izuzetne važnosti za sistem zdravstva u pitanju. Smatra da treba raditi edukaciju svih zaposlenih u zdravstvu. Najavio je da će se od jeseni krenuti sa Nacionalnim programom ranog otkrivanja raka grlića materice i Nacionalnim programom raka otkrivanja dojke. Najvio je da će se raditi detaljne analize kada je u pitanju nezakonito propisivanje bolovanja.

Predsjednik Odbora, poslanik Zoran Jelić kazao je da će se sa ovog satanka poslati poruka prije svega pacijentima, da najodgovorniji ljudi vode računa o njihovom zdravlju kao i da se eventualne zloupotrebe i neracionalnosti u izdavanju ljekova moraju suzbiti uz podršku informacionog sistema.

Sjednica je završila sa radom u 11 sati 30 minuta.

Br.00-63-12/14

Podgorica, 9. septembar 2014. godine

Sekretar Odbora

Momir Joksimović

Predsjednik Odbora

Zoran Jelić

